

Förslag till yttrande
KFKS 2021/1030 Dnr
U2021/03589

Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap SOU 2021:70

Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet

Nacka kommun lämnar följande synpunkter på ovan rubricerat betänkande.

4.7.1 Begreppet läromedel

Nacka kommun avstyrker förslaget om att begreppet läromedel ska definieras till att endast avse ett kvalitetssäkrat tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen.

Utredningen väljer att skapa tydliga skillnader mellan analoga och digitala läromedel och ger det tryckta läromedlet en särställning genom att lyfta fram och lägga förslag där läroboken får förstärkt ställning i undervisningen i skolan. I sig är det inget problem då läroboken är ett utmärkt verktyg att använda i undervisningen. Problemet är att den hyllas och lyfts fram som mer eller mindre det enda sättet att förmedla ett kunskapsinnehåll. Utredningen menar i och för sig att begreppet läromedel åsyftar såväl tryckta som digitala verk men argumenten för möjligheterna med användningen av digitala läromedel är knapphändiga. Ett återkommande argument är att de digitala verken är enkla att hålla uppdaterade till skillnad mot tryckta. Utredningen har tydliga utmaningar i att diskutera digitala läromedels förtjänster då jämförelsen görs med den tryckta boken och därmed missar sådana aspekter som adaptivitet, simuleringar och interaktivitet.

Skolans styrdokument omfattar sedan flera år mål för digital kompetens, en digital kompetens som till exempel omfattar förståelse i hur digitaliseringen påverkar samhället och individen, att använda och förstå digitala verktyg och medier samt att ha ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Den retorik som dominerar utredningen förbigår dessa mål och perspektiv i styrdokumentet.

4.7.1 Läromedelsnämnd

Nacka kommun avstyrker förslaget om införande av läromedelsnämnd då det innebär en ökad statlig detaljstyrning.

Dock ger tydliga kvalitetskriterier för läromedel läraren ett bättre underlag för att välja läromedel att använda i undervisningen, men förslaget om att införa en läromedelsnämnd tyder på en bristande tillit till att huvudmän och profession kan välja bra läromedel och att läromedelsföretag kan möta behoven.

Att arbeta fram kvalitetskriterier för att stärka möjligheten till bra val och till läromedlens utveckling kan dock vara positivt, men vi ställer oss frågande till att kriterierna kan bli juridiskt bindande. Det Vinnova-finansierade projektet Swedish Edtest som Nacka kommun har drivit - tillsammans med andra kommuner och forskaren, filosofie doktor i didaktik, Anna Åkerfeldt - har arbetat fram kvalitetskriterier och en tydlig process för att stötta såväl lärare som huvudman i sitt val av digitala läromedel.

4.7.1 Läroplanen och läromedel

Nacka kommun avstyrker förslaget om att läroplanerna ska ange att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läromedel på ett sätt som främjar kunskapsutveckling. Det innebär en ökad statlig detaljstyrning. Läraren ska äga mandatet att avgöra och bedöma hur undervisningen ska bedrivas utifrån de kunskapskrav som regleras i läroplanen, vilket innefattar val av läromedel eller lärverktyg utifrån elevernas förutsättningar och behov.

4.7.1 Högskoleförordningen (1993:100)

Nacka kommun tillstyrker förslaget att högskoleförordningen (1993:100) i bilaga 2, i examensbeskrivningarna för yrkeslärarexamen, grundlärarexamen och ämneslärarexamen, ange att studenten för examen ska visa förmåga att använda och värdera läroböcker, digitala läromedel och andra undervisningsmaterial.

Under en lärarutbildning ska en blivande lärare möta olika läromedel, både analoga och digitala, och få kunskap och kännedom om hur ett läromedels innehåll kan värderas och bedömas utifrån ett källkritiskt perspektiv.

4.7.1 Redovisa kostnader för läromedel

Nacka kommun avstyrker förslaget att skolhuvudmän särskilt ska redovisa kostnader för läromedel då det innebär en ökad statlig detaljstyrning. Det går emot den mål- och resultatstyrda skolan där huvudmannen har ett eget ansvar att avgöra hur vägen ska se ut för att nå målen.

4.7.1 Skolforskningsinstitutet

Nacka kommun tillstyrker förslaget att regeringen ska ge Skolforskningsinstitutet i uppdrag att genomföra utlysningar och bevilja medel för praktiktäna forskning om läromedelsbruk tillstyrks.

Det finns behov av att veta mer om hur digitala och analoga läromedel används och vilka undervisningsprocesser som fungerar bättre än andra. Förslagsvis kan forskningen rikta in sig på ett visst kursmoment med tre referensgrupper där en jobbar digitalt, en annan analogt och en tredje i en kombination av digitalt och analogt.

7.1.5 Kostnadsfria läromedel i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå

Nacka kommun tillstyrker förslaget.

Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå är ett sätt att säkra att alla invånare når de allra mest grundläggande kunskaper som behövs för att delta i samhället och på arbetsmarknaden. Tillgång till kostnadsfria läromedel i den utbildningen kan vara gynnsamt för elevernas möjlighet att nå kunskapskraven.

Det är viktigt att kommunerna kompenseras för den ökade kostnaden, och utredningens förslag att det görs genom en utökning av det allmänna bidraget till kommuner är bra.

XX
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

XX
Stadsdirektör
Nacka kommun